

Alpegullregn *Laburnum alpinum*

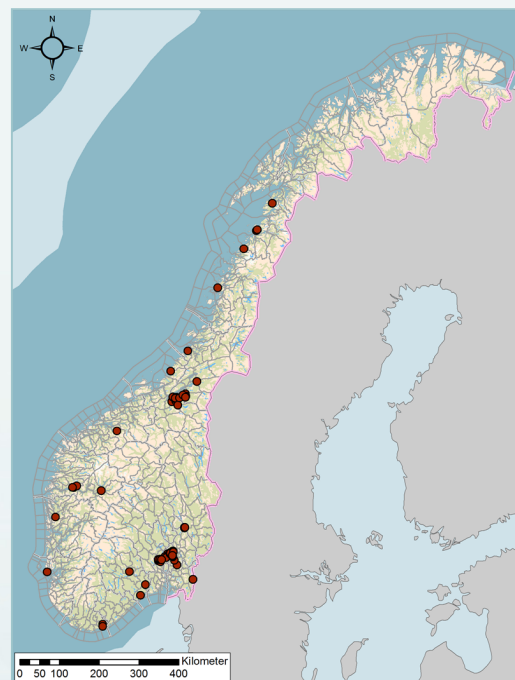
Fremmed art

Alpegullregn dyrkes som prydbusk eller lite prydtre. Det er først de siste tiårene den virkelig har begynt å spre seg i naturen, og da spesielt på nedre Østlandet og i Trøndelag. Arten er naturalisert i skogkanter og åpen skog og i veikanter og på skrotemark. Den kan lokalt danne tette bestander som fortrenger andre arter. Frøene hos alpegullregn er giftige.

Status

Risikovurdering 2012: Svært høy risiko (SE)

Utbredelseskart som viser ville forekomster av alpegullregn basert på herbariedata og ikke-belagte observasjonsdata (krysslister, artsobservasjoner o.a.).

Kjennetegn

Alpegullregn er en busk eller et lite tre i erkeblomstfamilien Fabaceae, og den blir vanligvis 5–6 m høy. Stammen hos alpegullregn forgreiner seg ofte tidlig, og stammen blir kort med tett krone. Vi har i Norge tre innførte prydbusker og -trær i slekta *Laburnum*, og alle har trekoplete blad og gule, velluktende blomster i hengende klaser. Blomstene hos alpegullregn og hybridgullregn *L. xwatereri* (hybridart mellom alpegullregn og gullregn) er rent og klart gule, mens de er svakere gulfarget hos gullregn *L. anagyroides*.

Alpegullregn har greiner og bladskaft omtrent uten hår, og bladene mangler eller har spredte, lange hår i kanten og på undersiden. Gullregn er derimot jevnt og meget kort silkehårete på bladene, og bladskafte er tett korthårete. Hybridgullregn har intermediære karakterer når det gjelder behåring, og skilles lettest fra foreldrene ved at den setter frukt med lite eller ingen frø. Hos alpegullregn mangler belgene alltid hår, mens dette kan forekomme hos de to andre.

Utbredelse

Alpegullregn kommer fra fjellstrøk i Mellom- og Sør-Europa. Her vokser den typisk i steinete, varme og fuktige åssider opptil ca. 1500 moh.

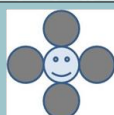
Alpegullregn har vært i bruk som prydtre her i landet siden 1700-tallet, og den har i utlandet vært dyrket i alle fall siden 1500-tallet, trolig helt siden Romertiden. Det brune og harde trevirket har vært ettertraktet til bruk i dreiearbeider.

Alpegullregn finnes spredt både i innlandet og langs kysten og er i dag forvillet nord til Nordland: Bodø og Steigen. Plantede eksemplarer av arten finnes i god utvikling i Tromsø med frøplanter observert (R. Elven, pers. observ.), og det er derfor grunn til å tro at arten kan ekspandere ytterligere nordover.

Biologi

Alpegullregn formerer seg seksuelt med frø som dannes i belgfrukter. Det er uklart i hvor stor grad frøene spres med fugl; mesteparten av spredningen skjer trolig med vind. Frøene er giftige i likhet med frøene hos gullregn hvor også resten av planten er giftig. Gullregn plantes nå derfor mindre enn de to andre. Siden hybridgullregn setter mindre frø er den en god erstatning som også forviller seg i mye mindre grad.

Alpegullregn har, som så mange andre planter i erkeblomstfamilien, nitrogenfikserende bakterier i knoller på røttene. Den kan derfor endre jordsmonnets kjemi og struktur, og dermed også artssammensetningen i vegetasjonstypene hvor den etablerer seg. Det er imidlertid uklart i

Alpegullregn i frukt - klar til å spre sine giftige frø!

landet.

I Norge er alpegullregn hovedsakelig angitt fra ulike typer skog; i Sørøst-Norge blant annet i edelløvskog, blandingsskog og kalkfuruskog. Lenger nord i landet er arten vanlig i vei- og skogkanter, og den er dessuten funnet i gråorskog, granskog og lyngrik furuskog. Alpegullregn finnes også både nord og sør i landet på mer åpne voksesteder som gressbakke, bergskrenter og ulike typer skrotemark. De nordligste forekomstene er mest på skrotemark.

Alpegullregn opptrer gjerne enkeltvis. Noen steder i landet, på Sørøstlandet og i Midt-Norge, danner arten imidlertid rene bestander i form av kratt.

Alpegullregn kan fortrenge stedegne busker og små trær, både de vanlige og de mer sårbare. Den kan gjøre jordsmonnet mer nitrogenrikt på grunn av de nitrogenfikserende bakteriene i rotknollene, og konkurranseforholdene mellom andre planter kan således endres. De negative effektene på truede og sjeldne arter gjelder først og fremst på kalkområdene i Oslofeltet/ Oslofjordsområdet hvor den lokalt danner tette buskbestander og fortrenger stedegne, tildels sårbare arter (f.eks. asal-arter) på åpen grunnlendt kalkmark, en rødlistet og truet naturtype.

hvor stor grad dette forekommer.

Alpegullregn regnes som den mest vinterherdige av de europeiske gullregnene. Gullregn er mindre hardfør og anvendes hovedsakelig i kyststrøk. Alpegullregn er den mest skyggetolerante av de europeiske *Laburnum*-artene. Arten trives best i dyp, næringsrik jord, men kan vokse under en rekke forhold. Den er kalkelskende, og den tåler ikke jord som er dårlig drenert.

Bestandsstatus

Første dokumenterte forvilling og etablering av alpegullregn i Norge er fra begynnelsen av 1900-tallet. Den første tiden var den et sjeldent innslag i norsk natur, men de siste tiårene har den eksplodert på nedre Østlandet og i Trøndelag. Alpegullregn er forvillet nord til Nordland Bodø og Steigen. Arten er i rask spredning, og den kan bli vanligere i de områdene den allerede finnes og dessuten også utvide sitt areal innover og nordover i

Referanser

Det norske hageselskap 2005. Hageselskapets sortliste. Det norske hageselskap, Oslo. 284 s.

Fremstad, E. 2008. Fremmede planter i Trondheim. En utredning. Rapport botanisk serie 2008-3. NTNU.

Lid, J. og Lid, D.T. 2005. Norsk flora. Ed. R. Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.

Lenker

Billing Hanssen, O. 2007. Månedens plante i juli: Alpegullregn (*Laburnum alpinum*): <http://www.umb.no/ipm/artikkel/manedens-plante-i-juli-alpegullregn-laburnum-alpinum/>